

Original Research

Identifying Challenges and Solutions for the Social Development of Women's Volleyball in Iran at the Regional Level

Maryam Sarmast¹, Mohammad Pourkiani^{*2}, Jamshid Sayarnejad³

1. PhD Student of Sports Management, Ayatollah Amol University, Amol, Mazandaran, Iran
2. Assistant Professor of Sports Management, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
3. Assistant Professor of Sports Management Azad University, Qaemshahr, Mazandaran, Iran

ARTICLE INFO

Received: 2024/05/14
Reviewed: 2024/05/22
Revised: 2024/06/13
Accepted: 2024/07/09

Keyword:

Social Development
Women's Sports
Volleyball
Regional Level

ABSTRACT

Introduction: Iranian women's volleyball is one of the disciplines that has made significant progress in recent years. But this field still faces various challenges that can limit its growth and development. The purpose of this research is to identify challenges and solutions for the development of women's volleyball in Iran.

Methodology: This research is a mixed research that used interviews with people with education and experience related to sports management and volleyball in the qualitative part. In this section, 35 new coders have been identified in the form of 5 categories. A small part of the questionnaire has been used for coaches and athletes of the women's volleyball premier league. In this section, partial least squares method and power analysis are used to determine the sample size and test the model. Validity and reliability of the questionnaire have also been confirmed.

Results: The findings of this research showed that the challenges and solutions of the social development of women's volleyball in Iran at the regional level are related to five categories (causal, contextual, intervening, strategic and consequences).

Conclusion: This research showed that Iranian women's volleyball is facing many challenges at the regional level, which have a negative impact on its social development. To solve these challenges, solutions were presented in the form of five categories that can help improve the condition of this field. It is suggested that sports officials, coaches and athletes use these strategies and play their role in the development of Iranian women's volleyball.

شناسایی چالش‌ها و راهکارهای توسعه اجتماعی ورزش والیبال زنان ایران در سطح منطقه‌ای

مریم سرمست^۱، محمد پورکیانی^{۲*}، جمشید سیار نژاد^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد آیت الله املی، آمل، مازندران

۲. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

۳. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد، قائمشهر، مازندران، ایران

چکیده

اطلاعات مقاله

مقدمه و هدف: ورزش والیبال زنان ایران یکی از رشته‌هایی است که در سال‌های اخیر پیشرفت‌های چشمگیری را کسب کرده است. اما این رشته همچنان با چالش‌های مختلفی روبرو است که می‌توانند رشد و توسعه آن را محدود کنند. هدف از این پژوهش شناسایی چالش‌ها و راهکارهای توسعه ورزش والیبال زنان ایران است.

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۲/۱۴

تاریخ داوری: ۱۴۰۳/۰۳/۰۱

بازنگری مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۲۳

پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۴/۱۸

روش شناسی: این تحقیق یک پژوهش آمیخته است که در بخش کیفی از مصاحبه با افراد دارای تحصیلات و تجربیات مرتبط با مدیریت ورزشی و والیبال استفاده کرده است. در این بخش ۳۵ کدباز جدید در قالب ۵ مقوله شناسایی شده‌اند. در بخش کمی از پرسشنامه برای مربیان و ورزشکاران لیگ برتر والیبال زنان استفاده شده است. در این بخش از روش حداقل مربعات جزئی و تحلیل توان برای تعیین حجم نمونه و آزمون مدل استفاده شده است. روایی و پایایی پرسشنامه نیز تأیید شده‌اند.

کلید واژگان

توسعه اجتماعی

ورزش زنان

والیبال

سطح منطقه‌ای

نتایج: یافته‌های این پژوهش نشان دادند که چالش‌ها و راهکارهای توسعه اجتماعی ورزش والیبال زنان ایران در سطح منطقه‌ای به پنج مقوله (عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردی و پیامدها) مرتبط هستند.

نتیجه گیری: این پژوهش نشان داد که ورزش والیبال زنان ایران با چالش‌های متعددی در سطح منطقه‌ای مواجه است که بر توسعه اجتماعی آن تأثیر منفی دارند. برای رفع این چالش‌ها، راهکارهایی در قالب پنج مقوله ارائه شدند که می‌توانند به بهبود وضعیت این رشته کمک کنند. پیشنهاد می‌شود که مسئولان ورزشی و مربیان و ورزشکاران از این راهکارها استفاده کنند و نقش خود را در توسعه ورزش والیبال زنان ایران ایفا کنند.

مقدمه

ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی، نقش مهمی در توسعه فردی و اجتماعی افراد جامعه ایفا می‌کند. در این میان، ورزش زنان به دلیل چالش‌های فرهنگی و اجتماعی موجود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. یکی از رشته‌های ورزشی که در سال‌های اخیر توجه بیشتری را به خود جلب کرده، والیبال زنان است. این رشته ورزشی علاوه بر فواید جسمی و روانی، می‌تواند به توانمندسازی اجتماعی زنان نیز کمک کند. پیشینه تحقیق در این زمینه نشان می‌دهد که ورزش زنان همواره با چالش‌های متعددی روبرو بوده است. مطالعات مختلف به موانع فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی موجود در این حوزه اشاره کرده‌اند. به عنوان مثال، پژوهش شایگان و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی چالش‌های فرهنگی-اجتماعی زنان در تصدی مدیریت فدراسیون‌های ورزشی پرداخت و نشان داد که عواملی مانند کلیشه‌ها و تعصبات سازمانی، تفکر سنتی مردسالاری و ساختار قدرت مردانه بر حضور زنان در پست‌های مدیریتی تأثیر می‌گذارد. والیبال ایران با وجود تاریخ و پیشینه دارای اعتبار و سابقه درخشان جهانی اخیر، یکی از پرجاذبه‌ترین و پرافتخارترین ورزش سال‌های اخیر در کشور می‌باشد، اما در بخش زنان، در شرایط کنونی هم از نظر ساختار تشکیلاتی و هم در ارتباط با آموزش علمی و فنی در موازنه و قیاس با استانداردهای جهانی، دارای کمبودها و مشکلات بازدارنده قابل ملاحظه و نگران‌کننده‌ای می‌باشد. علیرغم سرمایه‌گذاری‌هایی که دولت در والیبال قهرمانی مردان داشته است، به دلیل نامشخص بودن وضعیت ورزش قهرمانی در کشور، از این نظر که کدام نهاد یا سازمان (کمیته ملی المپیک یا وزارت ورزش) متولی ورزش قهرمانی هستند، عملاً حرکت‌های موازی صورت می‌گیرد و استفاده بهینه از منابع سرمایه‌ای کشور به عمل نیامده است. هرچند در طرح جامع ورزش کشور و در بخش ورزش قهرمانی تلاش‌هایی صورت گرفته است و به مواردی از قبیل استعدادیابی، مربیگری و فرصت‌های رقابتی اشاره شده است، باید اذعان کرد که با توجه به حرفه‌ای شدن لیگ والیبال ایران و توسعه این ورزش در باشگاه‌ها، متأسفانه اولویت‌بندی دقیقی از موانع توسعه والیبال قهرمانی زنان در کشور وجود ندارد و به همین دلیل، سالانه بخش قابل توجهی از منابع مادی و معنوی به هدر می‌رود (افتخاری، بنار، امامی و منصورصادقی، ۱۳۹۴). با رشد روزافزون والیبال در سال‌های اخیر و توسعه این ورزش در ایران، شاهد برخی موفقیت‌های والیبال مردان در میادین بزرگ بین‌المللی از جمله راهیابی تیم مردان به مسابقات لیگ جهانی برای اولین بار در سال (۱۳۹۱) و عدم موفقیت‌های چشمگیر والیبال زنان در میادین بین‌المللی بوده‌ایم که این

امر حساسیت‌های زیادی را در بخش والیبال زنان ایجاد نموده است؛ بنابراین، لازم است که بیش از پیش در جهت‌دهی برنامه‌های آتی در والیبال بانوان دقت لازم مبذول گردد تا بتوان پیشرفت والیبال زنان و توسعه آن در تمام زمینه‌های کاربردی را تسهیل نمود؛ زیرا، انتظارات از این رشته چه از سوی مردم و چه از سوی مسئولان ورزشی و غیرورزشی افزایش یافته و آنها خواستار موفقیت‌های والیبال در بخش بانوان در میادین بین‌المللی می‌باشند، اما آیا درمقابل این انتظارات و توقعات، سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی و فراهم کردن زمینه مناسب به منظور رشد و تعالی والیبال قهرمانی زنان انجام گرفته است؟ در این راستا، فعالیت‌های علمی و فرهنگی با پشتوانه طرح‌های پژوهشی، حرکتی اساسی بوده و ارائه راهکارها به شیوه علمی و بنیادی می‌تواند نقش ارزنده‌ای در جهت انطباق دستاوردها با نیازهای واقعی داشته باشد. با توجه به اینکه متولیان ورزش و به ویژه ورزش قهرمانی با سیاست‌گذاری‌های ورزشی به صورت مستقیم تنها می‌توانند بر عوامل سطح میانی اثرگذار باشند (دیپوسچر و همکاران، ۲۰۰۹). افتخاری و همکاران (۱۳۹۵) نیز مولفه فرهنگی، استعدادیابی و نگرش ضعیف به انجام فعالیت‌های ورزشی را مهم‌ترین موانع توسعه والیبال زنان ایران می‌دانند.

در بسیاری از کشورها، وجود برخی از محدودیت‌ها مانند محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی، محدودیت‌های مدیریتی و محدودیت‌های مالی و امکاناتی به طور ناخودآگاه باعث کم شدن سطح مشارکت بانوان در ورزش و فعالیت بدنی می‌شود. آنچه که از سوی همگان پذیرفته شده است، برجسته‌تر بودن این محدودیت‌ها در ایران به اقتضای شرایط فرهنگی اجتماعی حاکم بر کشور می‌باشد (قاسمیان، ۱۳۹۳). البته، جهت‌گیری اصلی برنامه‌های توسعه کشور تنها پیشبرد ورزش رقابتی نیست، بلکه کسب تندرستی، نشاط و روابط اجتماعی از مهم‌ترین اهداف مشارکت به شمار می‌آید. ضمن آنکه با گسترش ورزش بانوان و سوق دادن آن به سمت ورزش قهرمانی، می‌توان شاهد موفقیت ورزشکاران زن در سطح بین‌المللی نیز بود. بنابراین تحقیقات و سیاست‌های راهبردی دولت باید در جهت شناسایی و رفع مشکلات و همچنین شناسایی فرصت‌های ورزشی هر یک از مناطق مختلف کشور باشد تا از این طریق مشارکت ورزشی بانوان گسترش و در نهایت، میزان سلامتی بانوان و حضور در میادین رقابتی ورزشی بانوان در سطوح داخلی و بین‌المللی گسترش یابد (عظیمی و همکاران، ۱۳۹۴). با وجود پیشرفت‌های چشمگیر ورزش والیبال زنان در سال‌های اخیر، همچنان چالش‌های متعددی بر سر راه توسعه این رشته وجود دارد. این چالش‌ها

مفهوم شامل: مصاحبه شونده‌گان هم از افراد دارای تحصیلات آکادمیک مانند اعضای هیئت علمی رشته مدیریت ورزشی، جامعه‌شناسی، اقتصاد و علوم تربیتی و هم از افراد دارای تجربیات مدیریتی در سازمان‌های ورزشی و مربیان و ورزشکاران رشته والیبال بودند. بخش کمی: جامعه آماری بخش کمی شامل کلیه مربیان و ورزشکاران تیم‌های لیگ برتر والیبال زنان در سال ۱۴۰۱ بودند. روش نمونه‌گیری این در بخش کیفی به صورت گلوگه برفی می‌باشد. روش نمونه‌گیری در بخش کمی به صورت تصادفی ساده بود. در این تحقیق مصاحبه‌ها تا آنجا ادامه پیدا کرد که احساس شد پاسخ‌های ارائه‌شده با پاسخ‌های قبلی مشابهت دارد و چیزی به یافته‌ها اضافه نمی‌کند (حد اشباع) بر این اساس ۱۲ نفر مورد مصاحبه قرار گرفتند. جهت تعیین حجم نمونه تصادفی در معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی از روش تحلیل توان که توسط کوهن^۱ (۱۹۹۲) ارائه شده، استفاده شد. که در سطح اطمینان ۹۵٪ و با نظر گرفت پنج متغیر پنهان برابر با حداقل ۱۰۰، تعیین شد. ولی برای حصول اطمینان تعداد ۱۱۰ پرسشنامه پخش گردید و از این تعداد ۱۰۸ پرسشنامه عودت داده شد که نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها ۹۸/۲ درصد می‌باشد. در پژوهش حاضر مصاحبه از نوع نیمه ساختاریافته استفاده شد. پس از جمع‌آوری کدهای اولیه از مصاحبه بر اساس یافته‌های پژوهش و کدگذاری داده‌ها به تشریح این موارد در مصاحبه با نخبگان پرداختیم این موارد مقایسه‌ای است بین کدهای باز و تاثیر آن بر چالش‌ها و راهکارهای توسعه ورزش زنان که توسط ۱۲ نفر از نخبگان طی مصاحبه انجام شده و برخی کدهای باز حذف می‌شوند و موارد باقی‌مانده در مرحله معادلات ساختاری توسط کارشناسان پاسخ‌دهی شدند تا شاخص‌هایی که بیشترین تاثیر را دارد معین گردد. همچنین شاخص‌هایی جهت پیشگیری از این امر در مصاحبه ذکر شد تا بعنوان راهکار در پژوهش استفاده گردد. سپس این کدها برای ساخت پرسشنامه محقق ساخته توسط ۱۲ نفر از نخبگان روایی محتوی و صوری صورت پذیرفت و برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Spss ورژن ۲۵ و مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار PLS ورژن ۳ استفاده شد.

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت شناختی در این پژوهش شامل جنسیت، سن، سطح تحصیلات می‌باشد که فراوانی و درصد فراوانی هر یک محاسبه و نشان داده می‌شوند.

می‌توانند بر ابعاد مختلف توسعه اجتماعی والیبال زنان تأثیر بگذارند و مانع از بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود شوند. بنابراین، شناسایی و تحلیل این چالش‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ضرورت انجام این پژوهش به نیاز به بهبود وضعیت ورزش والیبال زنان در سطح منطقه‌ای مربوط می‌شود. با توجه به اینکه والیبال یکی از رشته‌های پرطرفدار در بین زنان است و می‌تواند به توسعه اجتماعی آنان کمک کند، توجه به چالش‌های موجود در این حوزه ضروری به نظر می‌رسد. همچنین، این پژوهش می‌تواند به تصمیم‌گیرندگان و مدیران ورزشی کمک کند تا با شناخت بهتر از موانع پیش رو، راهکارهای مؤثرتری را برای توسعه ورزش زنان اتخاذ کنند. عدم وجود تحقیقات جامع و سیستماتیک در خصوص چالش‌های توسعه اجتماعی ورزش والیبال زنان در سطح منطقه‌ای اشاره دارد. در حالی که مطالعات متعددی در زمینه ورزش زنان انجام شده است، اما هنوز نیاز به بررسی عمیق‌تر و دقیق‌تری در این حوزه احساس می‌شود. این پژوهش می‌تواند به پر کردن این گپ و ارائه نتایج کاربردی برای بهبود وضعیت ورزش والیبال زنان کمک کند. چه چالش‌ها و راهکارهایی برای توسعه اجتماعی ورزش والیبال زنان ایران در سطح منطقه‌ای وجود دارد؟" پاسخ به این سوال می‌تواند به شناسایی موانع موجود و ارائه راهکارهای مناسب برای رفع آن‌ها کمک کند. در نهایت، این پژوهش می‌تواند به عنوان یک منبع معتبر برای محققان و مدیران در حوزه ورزش زنان عمل کند و به توسعه نظریه‌های مدیریتی در این زمینه کمک نماید. با توجه به اهمیت موضوع، نتایج این تحقیق می‌تواند به بهبود سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی در فدراسیون والیبال و سایر نهادهای ورزشی منجر شود و در نهایت به توسعه پایدار ورزش زنان در کشور کمک کند.

روش شناسایی

این پژوهش با توجه به هدف اصلی آن در زمره پژوهش‌های کاربردی قرار دارد. در این تحقیق از طرح تحقیق آمیخته استفاده شد. لذا ابتدا از روش تحقیق کیفی برای ارائه مدل و در ادامه نیز از روش تحقیق کمی برای آزمون مدل استفاده گردید. همچنین در این تحقیق از رویکرد نظام مند در نظریه برخاسته از داده‌ها استفاده شد. بخش کیفی: روش تحقیق در بخش کیفی رویکرد سیستماتیک اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸) می‌باشد. از نظر زمان، یک تحقیق مقطعی می‌باشد که داده‌ها از آزمودنی‌ها در یک دوره زمانی خاص و نسبتاً کوتاه جمع‌آوری می‌شوند. جامعه آماری تحقیق حاضر در بخش کیفی به منظور شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده هر

جدول ۱. آمار توصیفی مصاحبه‌کنندگان (بخش کیفی)

متغیر	فراوانی N	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۸
	زن	۴
تحصیلات	کارشناسی ارشد	۴
	دکتر	۸
شغل	استاد رشته مدیریت ورزشی	۶
	مدرسان واحد درسی والیبال در دانشگاه	۳
	مدیران فدراسیون والیبال	۳
	مجموع	۱۲

با توجه به نتایج آمار توصیفی جامعه آماری این پژوهش ۱۲ نفر بودند که شامل ۸ مرد و ۴ زن که دارای مدرک دکتری ۸ نفر، ارشد ۴ نفر بودند و همچنین در این جامعه آماری ۶ نفر استاد مدیریت ورزشی، ۳ نفر مدرسان واحد درسی والیبال در دانشگاه و ۳ نفر هم از مدیران فدراسیون هستند.

با توجه به نتایج آمار توصیفی جامعه آماری این پژوهش ۱۲ نفر بودند که شامل ۸ مرد و ۴ زن که دارای مدرک دکتری ۸ نفر، ارشد ۴ نفر بودند و همچنین در این جامعه آماری ۶ نفر

جدول ۲. نتایج کدگذاری اولیه و ثانویه پژوهش

کدهای محوری	کدهای باز
عوامل علی	کمبود بودجه و اعتبارات
	ضعف حمایت نهادهای ذی‌ربط
	کمبود آموزش‌های تخصصی
	عدم حمایت مسئولین
	کمبود اطلاع‌رسانی و تبلیغات
	کمبود مربیان متخصص و باتجربه
	عدم حمایت از ورزشکاران نخبه
	ناهمخوانی فعالیت‌های ورزشی با نیازها
عوامل مداخله‌گر	ضعف در استعدادیابی
	کیفیت پایین تجهیزات و وسایل ورزشی
	وضعیت نامناسب بهداشتی اماکن ورزشی
	ایمنی پایین اماکن ورزشی
عوامل زمینه‌ای	نامناسب بودن ساعات اختصاصی
	محدودیت‌های فرهنگی
	کمبود اماکن ورزشی اختصاصی
	کمبود فضاهای روباز اختصاصی
	دیدگاه نادرست خانواده‌ها
	تفکرات و باورهای نادرست اجتماعی
	رویکردهای انتقادی نسبت به آینده ورزشکاران
	رویکردهای ضد جنسیتی
راهبردها	رفتارهای نامناسب تماشاگران
	بی‌توجهی به ارزش‌های فرهنگی
	مسائل دینی و مذهبی
	بهبود وضعیت مالی مربیان
پیامدها	ارتقاء سطح دانش مربیگری
	انتخاب مسئولین فنی شایسته
	برنامه‌ریزی استراتژیک
	احداث اماکن ورزشی اختصاصی
پیامدها	ارتقای سطح دانش فناوری اطلاعات
	حمایت رسانه‌ای
	افزایش سلامت عمومی

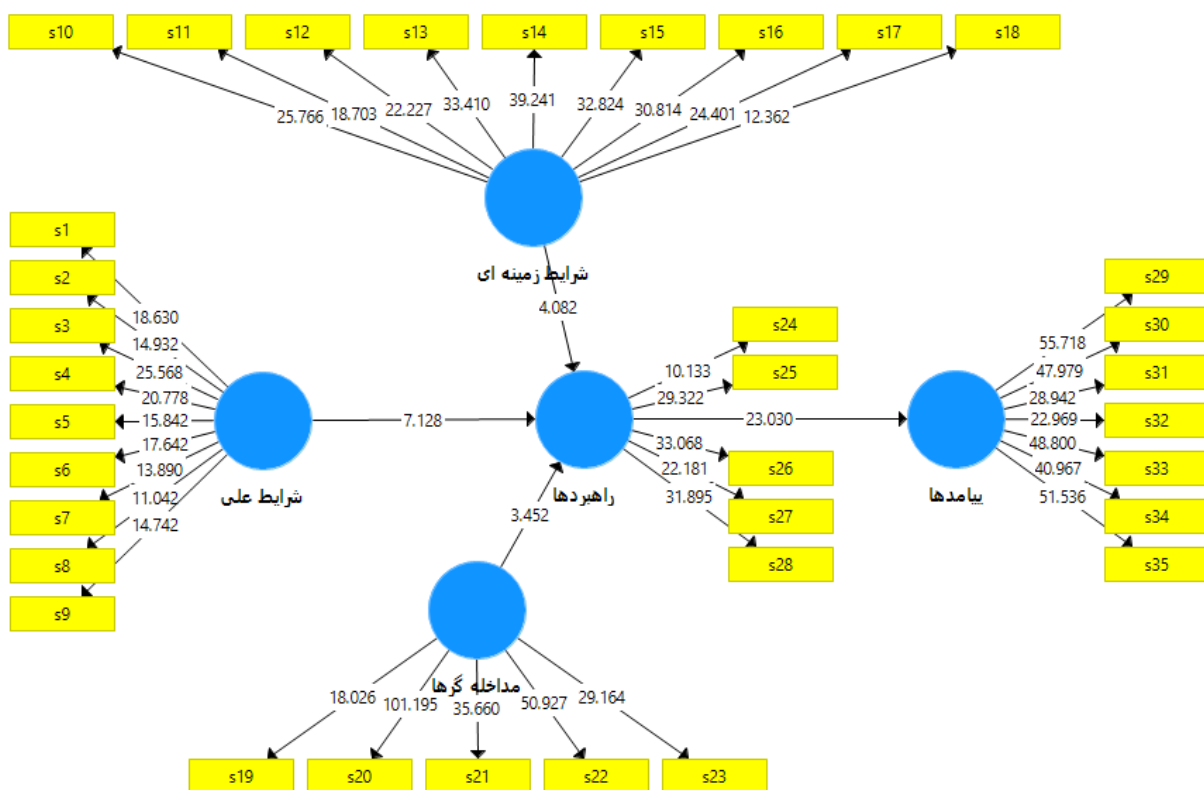
کدهای محوری	کدهای باز
	برنامه‌ریزی حرفه‌ای
	توانمندسازی مدیران زن
	توسعه صنعت ورزش زنان
	جلب حمایت‌های مالی

باشند، سازه‌ها تاثیر کافی بر یکدیگر گذاشته و از این راه فرضیه‌ها به درستی تأیید شوند. همنسار و همکاران (۲۰۰۹) سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به عنوان قدرت پیش‌بینی کم، متوسط و قوی تعیین نموده‌اند.

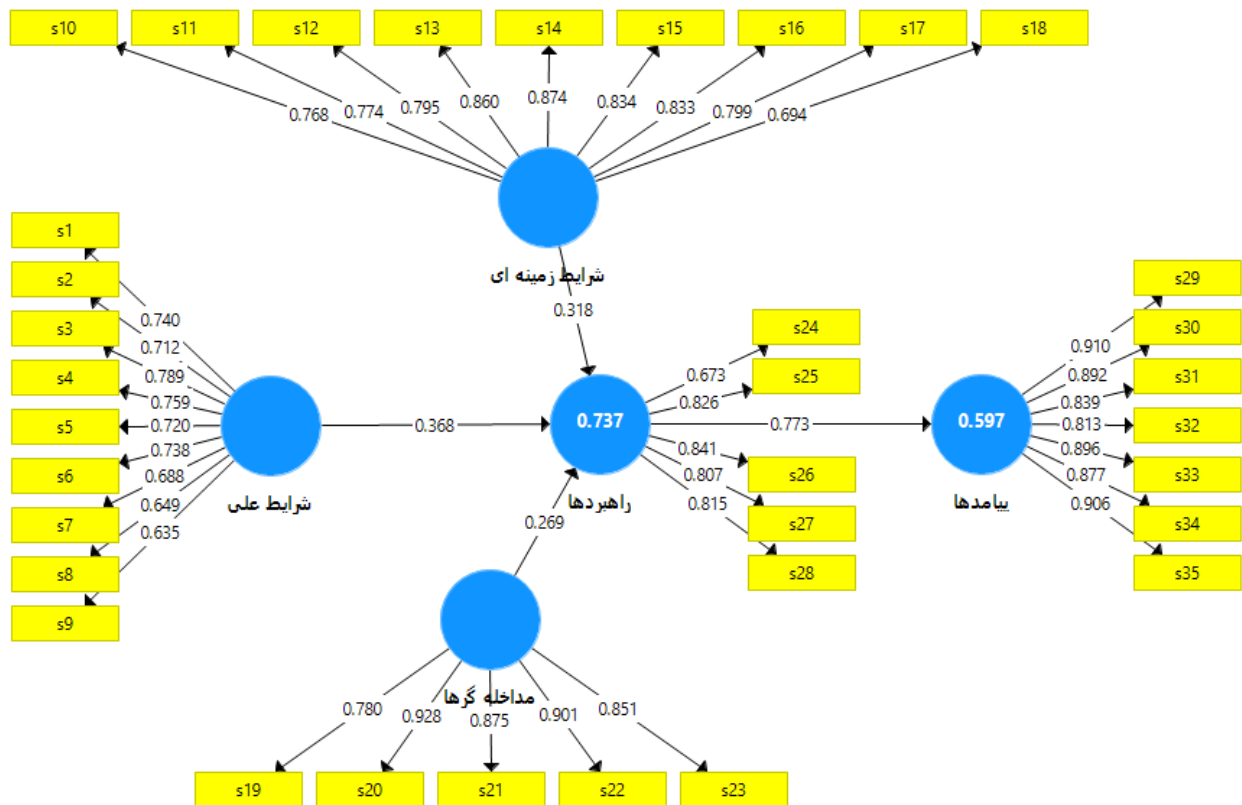
همچنین مقدار آماره Q^2 (استون-گیسر^۱) که قدرت پیش‌بینی مدل در سازه‌های درون‌زا را مشخص می‌کند. مدل‌هایی که دارای برازش ساختاری قابل قبول هستند، باید قابلیت پیش‌بینی متغیرهای درون‌زای مدل را داشته باشند. بدین معنی که اگر در یک مدل، روابط بین سازه‌ها به درستی تعریف شده

جدول ۳. مقادیر آماره استون گیسر متغیرهای پژوهش

متغیرها	SSO	SSE	معیار استون گیسر $Q^2 (=1-SSE/SSO)$	وضعیت
راهبردها	۰۰۰/۷۶۰	۴۶۶/۴۲۷	۴۳۸/۰	تناسب پیش بین قوی
عوامل زمینه‌ای	۰۰۰/۱،۳۶۸	۲۵۵/۶۳۶	۵۳۵/۰	تناسب پیش بین قوی
عوامل علی	۰۰۰/۱،۳۶۸	۰۵۴/۸۴۱	۳۸۵/۰	تناسب پیش بین قوی
مداخله‌گرها	۰۰۰/۷۶۰	۶۷۷/۳۰۸	۵۹۴/۰	تناسب پیش بین قوی
پیامدها	۰۰۰/۱،۰۶۴	۲۱۱/۳۶۵	۶۵۷/۰	تناسب پیش بین قوی

شکل ۱. ضرایب معناداری تی متغیرها

شکل ۲. مقدار ضریب مسیر متغیرها

جدول ۴. مقدار آماره تی، مقدار ضریب مسیر و خطای استاندارد

سطح معناداری	انحراف استاندارد	مقدار ضریب	آماره تی	وابسته	مسیر	مستقل
۰۰۰/۱/۰	۰۳۴/۰	۷۷۳/۰	۰۳۰/۲۳	پیامدها	←	راهبردها
۰۰۰/۱/۰	۰۷۸/۰	۳۱۸/۰	۰۸۲/۴	راهبردها	←	عوامل زمینه‌ای
۰۰۰/۱/۰	۰۵۲/۰	۳۶۸/۰	۱۲۸/۷	راهبردها	←	عوامل علی
۰۰/۱/۰	۰۷۸/۰	۲۶۹/۰	۴۵۲/۳	راهبردها	←	مداخله گرها

آموزش‌های تخصصی، عدم حمایت مسئولین، کمبود اطلاع‌رسانی و تبلیغات، کمبود مربیان متخصص و باتجربه، عدم حمایت از ورزشکاران نخبه، ناهمخوانی فعالیت‌های ورزشی با نیازها، ضعف در استعدادیابی (می باشد در خصوص عوامل علی، پیشینه‌های داخلی توسط محققینی همچون ریواده و همکاران در سال ۱۴۰۲، ریحانی و عبدی در سال ۱۴۰۲، رضایی و همکاران در سال ۱۴۰۱ عواملی نظیر کمبود بودجه و حمایت‌های مالی، ضعف ساختارها و سیاست‌گذاری‌ها، کمبود آموزش‌های تخصصی، عدم حمایت مسئولین، کمبود اطلاع‌رسانی و تبلیغات را برشمرده است. در پیشینه‌های خارجی نیز توسط محققینی مانند پاتیل در سال ۲۰۲۳، فوراکاوا در سال ۲۰۲۳، الدروشی و الشکالی در ۲۰۲۱ بیشتر بر عواملی همچون کمبود سرمایه و حمایت‌های مالی، عدم وجود برنامه‌ریزی استراتژیک، محدودیت‌های فرهنگی و اطلاع‌رسانی تأکید شده است که با نتایج پژوهش حاضر همسو می باشند. عوامل علی

با توجه به این که در نرم افزار اسمارت پی ال اس از مقدار آماره تی برای بررسی معنی‌دار بودن ضرایب استفاده می‌شود و این مقدار برای خطای ۵ درصد عدد ۱/۹۶ می‌باشد برای بررسی معنی‌داری از مقایسه مقدار آماره تی روابط با عدد مفروض فوق استفاده می‌گردد. به طوری که اگر مقدار آماره تی از مقدار ۱/۹۶ بیشتر باشد، رابطه نشان داده شده معنی‌دار است. بنابراین با توجه به شکل فوق ملاحظه می‌شود تمامی روابط مدل معنادار می‌باشند

بحث

آن چه از نتایج تحقیق حاصل شد پاسخگویی به اهداف تحقیق بود که نتایجی از پژوهش‌های مورد مطالعه نیز جهت مقایسه در ذیل آن‌ها ارائه شده است. عوامل علی شامل (کمبود بودجه و اعتبارات، ضعف حمایت نهاد‌های ذی‌ربط، کمبود

۱۴۰۱، شعبانی و همکاران در سال ۱۳۹۸ بر عواملی چون نابرابری‌های جنسیتی، زیرساخت‌های نامناسب فرهنگی و ورزشی، دیدگاه غلط خانواده‌ها و دغدغه‌های امنیتی تأکید شده است. پیشینه خارجی نیز توسط محققینی مثل الدروشی و الشکالی در سال ۲۰۲۱، کلوتربوک و دوهرتی در ۲۰۱۹ عواملی مشابه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی را مطرح کرده است که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشند. عوامل زمینه‌ای بررسی شده نشان می‌دهد علی‌رغم پیشرفت‌های صورت گرفته، همچنان موانع و چالش‌های فرهنگی و اجتماعی متعددی پیش روی گسترش ورزش قهرمانی در بین زنان و دختران وجود دارد. کمبود اماکن و فضاهای ورزشی اختصاصی، دیدگاه‌های سنتی در برخی خانواده‌ها، تفکرات نادرست نسبت به آینده شغلی و زندگی ورزشکاران بانو، وجود رویکردهای تبعیض‌آمیز جنسیتی، رفتارهای نامتعارف برخی تماشاگران و کم‌توجهی به مقتضیات فرهنگی، از جمله مهمترین موارد شناسایی شده‌اند. تداوم این عوامل منفی می‌تواند مانعی جدی بر سر راه تربیت قهرمانان آینده در والیبالی بانوان و دستیابی به جایگاه مطلوب در عرصه ملی و بین‌المللی باشد. راهبردها شامل (بهبود وضعیت مالی مربیان، ارتقاء سطح دانش مربیگری، انتخاب مسئولین فنی شایسته، برنامه‌ریزی استراتژیک، احداث اماکن ورزشی اختصاصی) می‌باشد سایر موارد از جمله راهبردها و پیامدها نیز به همین ترتیب توسط محققینی همچون ریحانی و عبدی، مددی و همکاران، سلامت و همکاران، پاتیل، فری و فهلان و دیگران مورد بررسی قرار گرفته است. پیشینه داخلی توسط محققینی همچون ریحانی و عبدی در سال ۱۴۰۲، مددی و همکاران در ۱۳۹۴ راهبردهایی شامل بهبود وضعیت معیشتی مربیان از طریق افزایش حقوق و مزایا، تدوین برنامه‌های راهبردی و استراتژیک بلندمدت با اهداف مشخص، انتخاب و به‌کارگیری مدیران شایسته و صاحب‌صلاحیت در سطوح مختلف، احداث و ساخت سالن‌ها و اماکن ورزشی اختصاصی برای بانوان را مطرح کرده است. پیشینه خارجی نیز توسط محققینی مثل کلوتربوک و دوهرتی در ۲۰۱۹، فری و فهلان در ۲۰۱۸ بیشتر بر برنامه‌ریزی راهبردی و استراتژیک، سرمایه‌گذاری پایدار و بلندمدت، توسعه امکانات و زیرساخت‌های ورزشی، کمک‌ها و حمایت‌های مالی تأکید داشته است که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشند. راهبردهای پیشنهادی، حاکی از لزوم تمرکز بر بُعد مدیریتی و سازمانی در جهت توسعه والیبالی بانوان است. بهبود وضعیت معیشتی مربیان از طریق افزایش حقوق و مزایا، ارتقای سطح دانش مربیگری از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی، انتصاب مدیران و مسئولین فنی شایسته در سطوح مختلف، تدوین برنامه‌های بلندمدت و استراتژیک جهت هدایت فعالیت‌ها، و نیز احداث و ساخت اماکن و سالن‌های ورزشی اختصاصی، از جمله محورهای اصلی پیشنهاد شده برای پیشبرد اهداف توسعه‌ای والیبالی بانوان

شناسایی شده، حاکی از وجود چالش‌ها و مشکلات اساسی در زمینه حمایت‌های مالی، آموزشی، مدیریتی و فرهنگی از ورزش قهرمانی بانوان است. کمبود بودجه و اعتبارات، ضعف شدید حمایت سازمان‌های ذی‌ربط از جمله فدراسیون‌ها و هیات‌های استانی، فقدان آموزش‌های تخصصی مناسب برای ارتقاء سطح فنی مربیان و ورزشکاران، عدم حمایت مادی و معنوی مسئولین و مدیران ارشد از والیبالی بانوان و همچنین کمبود شدید اطلاع‌رسانی رسانه‌ای، از جمله مهمترین چالش‌های پیش روی توسعه این رشته ورزشی به شمار می‌آید. تداوم این وضعیت می‌تواند باعث کند شدن روند رشد والیبالی زنان در کشور و عدم تحقق اهداف و برنامه‌های توسعه‌ای در این حوزه شود. بنابراین، رفع موانع و محدودیت‌های موجود در این عوامل، مستلزم توجه ویژه و همه‌جانبه مسئولین و دست‌اندرکاران ورزش کشور در سطوح مختلف است. عوامل مداخله‌گر شامل (کیفیت پایین تجهیزات و وسایل ورزشی، وضعیت نامناسب بهداشتی اماکن ورزشی، ایمنی پایین اماکن ورزشی، نامناسب بودن ساعات اختصاصی، محدودیت‌های فرهنگی) می‌باشد همچنین پیشینه داخلی در خصوص عوامل مداخله‌گر، توسط محققینی نظیر سلامت و همکاران در سال ۱۴۰۱ و ماندنی در سال ۱۳۹۸ بیشتر بر مسائل زیرساختی و تأسیسات ورزشی نامناسب تمرکز داشته است. پیشینه خارجی نیز توسط محققینی مانند رثو و همکاران در سال ۲۰۱۶ و الساندرا و استتیک در همان سال، علاوه بر زیرساخت‌ها، بر مسائل ایمنی و بهداشتی نیز تأکید بیشتری داشته‌اند که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشند. عوامل مداخله‌گر بررسی شده، نشان‌دهنده وجود نواقص و مشکلاتی در زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی مورد استفاده توسط والیبالی بانوان است. کیفیت پایین و فرسودگی تجهیزات و وسایل ورزشی همچون توپ، دروازه و سالن‌های موجود، وضعیت نامطلوب بهداشتی اماکن، عدم توجه کافی به استانداردهای ایمنی در فضاهای ورزشی، نامناسب بودن ساعات اختصاص یافته برای تمرین والیبالی بانوان و همچنین وجود محدودیت‌ها و موانع فرهنگی، از جمله مهم‌ترین عوامل مداخله‌گر شناسایی شده‌اند. ادامه روند فعلی می‌تواند منجر به افزایش خطر آسیب‌دیدگی ورزشکاران، کاهش انگیزه حضور آنها و در نهایت تضعیف جایگاه والیبالی بانوان شود. لذا رفع موانع و محدودیت‌های موجود در این عوامل از الزامات اساسی پیشرفت و تعالی ورزش قهرمانی بانوان به شمار می‌رود. عوامل زمینه‌ای شامل (کمبود اماکن ورزشی اختصاصی، کمبود فضاهای روباز اختصاصی، دیدگاه نادرست خانواده‌ها، تفکرات و باورهای نادرست اجتماعی، رویکردهای انتقادی نسبت به آینده ورزشکاران، رویکردهای ضد جنسیتی، رفتارهای نامناسب تماشاگران، بی‌توجهی به ارزش‌های فرهنگی، مسائل دینی و مذهبی) می‌باشد در خصوص عوامل زمینه‌ای نیز، پیشینه داخلی توسط محققینی چون اسلامی و همکاران در سال

می‌باشد. اجرای این راهبردها می‌تواند زمینه‌ساز حرکت تدریجی والیبال زنان به سمت جایگاه شایسته و مطلوب آن در کشور باشد. پیامدها شامل (ارتقای سطح دانش فناوری اطلاعات، حمایت رسانه‌ای، افزایش سلامت عمومی، برنامه‌ریزی حرفه‌ای، توانمندسازی مدیران زن، توسعه صنعت ورزش زنان، جلب حمایت‌های مالی) می‌باشد پیشینه داخلی توسط محققینی نظیر سلامت و همکاران در ۱۴۰۱ و ادیب‌روشن و همکاران در ۱۳۹۶ پیامدهایی همچون رشد اقتصادی از طریق سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، افزایش سطح سلامت عمومی و نشاط اجتماعی با محوریت ورزش بانوان، توانمندسازی مدیران زن و بهبود بهره‌وری، توسعه صنعت ورزش بانوان را مطرح کرده است. پیشینه خارجی نیز توسط محققینی مانند الدروشی و الشکالی در ۲۰۲۱ و اسوریکا و مایر در ۲۰۱۲ پیامدهایی مشابه شامل پیشرفت‌های اجتماعی و فرهنگی، توسعه صنعت ورزش بانوان را مدنظر قرار داده است که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشند. پیامدهای شناسایی شده، حاکی از آثار و نتایج مثبت احتمالی گسترش کمی و کیفی ورزش قهرمانی زنان در سطح جامعه است. ارتقای سطح دانش و بهره‌مندی از فناوری‌های نوین، افزایش سطح آگاهی عمومی از طریق حمایت رسانه‌ای، افزایش سلامت عمومی و نشاط اجتماعی با محوریت ورزش بانوان، ارتقای کیفیت برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی، ارتقای بهره‌وری مدیریت زنان در ورزش، رشد و توسعه صنعت ورزش زنان، و جلب حمایت‌های مالی و سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی، از جمله مهم‌ترین پیامدهای مثبت شناسایی شده‌اند. تحقق این پیامدها مستلزم تداوم روند فعلی حمایت‌ها و سرمایه‌گذاری در ورزش بانوان است. در مجموع می‌توان گفت که از دیدگاه نمونه‌های این تحقیق، در مولفه چالش محیطی شاخص عدم وجود اماکن و فضاهای ورزشی اختصاصی برای بانوان و همچنین دیدگاه خانواده‌ها به ورزش والیبال بانوان معرفی شدند. آنچه مسلم است این نتایج می‌تواند بر این نکته تاکید نماید که برای رفع موانع ورزش بانوان ابتدا باید در بخش مدیریتی اداره ورزش و جوانان اقداماتی صورت پذیرد؛ به گونه‌ای که با رفع موانعی که از سوی ورزشکاران و مربیان به عنوان اولویت‌های موانع ورزشی یاد شده، در این زمینه قدم‌های موثری برداشته شود. در قدم بعدی، موانع فعالیت ورزشی بانوان در جامعه، زنجیروار به هم مرتبط‌اند و ضروری است که در برنامه ریزی برای رفع این موانع، به ماهیت و میزان اهمیت آنها از دیدگاه شرکت کنندگان توجه نمود تا زمینه مشارکت فعال و هر چه بیشتر این قشر از جامعه در فعالیتهای ورزشی فراهم گردد. بدیه است که نیل به موفقیت در این اقدامات، شکوفایی

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به این نتایج دست یافت که در جهت توسعه ورزش والیبال بانوان در کشور ایران شاخص‌های زیادی موثر هستند اما تاثیرگذارترین شاخص‌ها عبارت بودند از: برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی برای مربیان و بازیکنان والیبال بانوان، استعدادیابی ضعیف در مدارس دخترانه جهت شناسایی نخبگان والیبالیست، اماکن و فضاهای ورزشی اختصاصی برای بانوان، دیدگاه خانواده‌ها به ورزش والیبال بانوان صرفاً بعنوان یک تفریح، انتخاب مسئولین فنی و شایسته در فدراسیون والیبال با نگاه ویژه به والیبال بانوان، ایجاد خط مشی برای برنامه ریزی حرفه‌ای والیبال بانوان بیشترین میزان همبستگی را در توسعه ورزش بانوان داشتند. این نتایج نشان از آن دارد که در وهله اول مدیرانی که در رده‌های بالای وزارت ورزش و جوانان قرار دارند می‌بایست جلساتی با حضور مدیران زن سازمان‌ها و باشگاه‌های ورزشی بانوان برگزار کرده و مشکلات و دغدغه‌های آنان را مورد ارزیابی قرار داده تا با تصمیمات درست به حل این مشکلات بپردازند سپس با ایجاد زیرساخت‌هایی به انتخاب مدیران شایسته در سمت‌های مدیریتی ورزش بانوان و ایجاد بسترهای مناسب مالی در خصوص ساخت اماکن ورزشی ویژه بانوان بپردازند این عوامل به عنوان زیرساخت‌های توسعه در نظر گرفته می‌شود و سپس باید با فرهنگ سازی از طرق مختلف رسانه‌های اجتماعی یا همایش‌های علمی به تغییر نگرش مردم نسبت به ورزش بانوان پرداخته شود تا با ایجاد چنین تصمیماتی فرصت‌های رشد ورزش بانوان نسبت به گذشته بهتر شده و در مسیر پیشرفت و توسعه قرار گیرد.

References

- Acosta, R. V., & Carpenter, L. J. (2014). Woman in Intercollegiate Sport: A Longitudinal, National Study. Thirty-Seven Year Update, 1977-2014. Acosta-Carpenter.
- Al Droushi, A. R. M., & Al Shukaili, S. S. (2021). The Emergence and Development of Women's Sports in Oman. *Dirasat: Educational Sciences*, 48(2), 144-158.
- Asorika, R., Mayer, N. (2012), Evaluation of gender equity program implementation in Limpopo provincial department of sport, Arts and culture, URL: <http://hdl.handle.net>
- Benar, N., Ahmadi, N., & Karimi, F. (2013). Analysis of the problems encountered in female championship sport in Guilan province of Iran. *Human Resource Management in Sport*, 1(1), 11-25. (Persian).
- De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., Shibli, S., & Bingham, J. (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport Management Review*, 12(3), 113-36.
- Eftekhari, O., Benar, N., Emami, M., & Mansour sadeghi, M. (2016). Analysis of barriers and challenges for the development of Iran women's volleyball. Abstract First National Conference on Sport Management Association. Allameh Tabatabai University Iran, Tehran. 68-70. (Persian)
- Faralipour, S, et al (2012). The Role of Mass Media in Women's Sport, Available online at www.scholarsresearchlibrary.com, *European Journal of Sport and Exercise Science*, 2012, 1(1):6-13.
- Furukawa, M. (2023). Perceptions of sport and women among athletes at a South Sudan national sport event. *Development in Practice*, 1-16.
- Kalate, S., Mohamadi, A., & Jahanbini, A. (2015). Design and develop a strategic plan to develop athletics in Qom. The National Association for Sport Management Conference. Iran, Tehran, 12-4.
- Patil, S. H. (2023). *Building a Platform for Advancing Women's Engagement in Sport* (Doctoral dissertation, The University of Western Ontario (Canada)).
- Raedeke, T_Burton, D (2009) "Personal investment perspective on leisure-time
- Roberts, G., Seldon, G., Parks, K. (2012). *Human Resource Management: u.s. small business administration*. University of georgia Athens
- WANG, Y. B., Bin, L. O. N. G., Qing, L. I. A. O., QIU, A. H., LONG, Y. C., & JIANG, X. D. (2020). A Study on the Evolution Characteristics of Women's Views on Sports at Three Different Stages in Modern China. *DEStech Transactions on Economics, Business and Management*, (ahem).

ارجاع: سرمست مریم، پورکیانی محمد، سیار نژاد جمشید، شناسایی چالش‌ها و راهکارهای توسعه اجتماعی ورزش والیبال زنان ایران در سطح منطقه‌ای، مجله علوم حرکتی و رفتاری، دوره ۷، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۳، صفحات ۲۸-۱۹.